

קִיב   כִּיצַד   מַעֲלַת הַרִיקוּד   מַרְקָדִין

ולבסוף סיים את שיחתו בדברים האלה: "ריבוננו של עולם! בשכר קידושין של מצוה זו, שרקדנו היום לפני החתן והכלה נזכה, לפחות לכבות גחלת אחת מתוך כבשן האש המוכן לנו בגיהנום. ויהי רצון מלפני אבינו שבשמים שיסיר מעלינו כל מיני מחלות וכל מיני פורענויות ונזכה לקיים את כל מצוותיו מתוך שמחה ואהבה, ויקוים בנו הכתוב (דברים ד, ד) 'ואתם הדבקים בה' אלוֹקֵיכֶם חיים כולכם היום'".

[החווה מלובלין- קלפהולץ (ועי' אהל אלימלך אות קנג)]

~ רִיקוּד עִם מֵטֵאטָא ~

להוציא מדעת האומרים כי מנהג של שטות ושל ע"ה הוא זה לרקוד בנישואי הילד האחרון עם מטאטא, אמרתי אבוא העיר"ה בענין זה מה שקיבלתי ממוהר"ר יום טוב ליפמן פרידמן שליט"א מב"ב ממה שקיבץ ואסף, ושכרו כפול מן השמים.

(א) התקשר אלי יהודי ישיש בן תשעים, ואמר שזוכר בבירור כי גם לפני המלחמה הנוראה נהגו כן בקהילות הונגריה, רומניה, וביותר היה הדבר מקובל אצל יוצאי מרמרוש, והובאו הדברים בספר מנהגי מרמרוש (עמ' צג).

אדם מבוגר נוסף אישר בפני דברים אלו, והוסיף לי שהיו אומרים טעם לדבר, כי באותם ימים היו אופים את הלחם בתנור אשר בבית, והיו מכניסים בו כמה כיכרות לחם ביחד, והיה להם מין מטאטא מיוחד לרדיית הפת מן התנור, והנה את הכיכרות החיצוניים היה נקל להוציא עם אותו מקל, אמנם את הכיכרות הפנימיים היה קשה ביותר להוציא מן התנור, ובפרט את הכיכר לחם האחרון שהיה קשה מאוד להוציאו, והיו אומרים שכמו כן קשה ביותר להוציא את הילד האחרון מהבית כמו שקשה להוציא את הלחם האחרון מן התנור עם המטאטא, לכן רקדו עם מטאטא.

(ב) בנוסף לזה שמעתי אומרים מפי זקנים, שאבותיהם היו מספרים לבניהם אחריהם, כי בתו של הרב הקדוש רבי יחזקאל משינווע זי"ע, הלא היא הרבנית מפריסטיק ע"ה, אמו של הרב הקדוש רבי חנה מקאלושיץ זי"ע, רקדה עם מטאטא בנישואי בנה האחרון, ואמרה כי חפצה היא לטאטא בעצמה את הילד האחרון מן הבית. ושמעתי כי כן היה נהוג בכל גלילות גליציה.

כיצד מעלת הריקוד מרקדין קיג

(ג) כמו כן העידו בפני כמה מן המתקשרים, על אחד מזקני וחשובי האדמורי"ם בדורנו שליט"א, כי ראו בעיניהם איך שרקד עם מטאטא בנישואי בנו האחרון, להוציא מליבם של האומרים כי מנהג של עמי הארצות הוא זה.

(ד) העיד בפני יהודי יקר מאנשי ירושלים, ששרשיו נעוצים בעיר הקודש ירושלים מדורי דורות, כי במשפחות ירושלמיות היו נוהגים כן מקדמת דנא, ושמעתי כי שאלו על כך את הרב הגאון ר' ישראל יעקב פישר זצ"ל, ואמר שזהו מנהג אנשי ירושלים. ושמעתי עוד, כי בני מרן רבן של כל בני הגולה רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל רקדו כן בנישואי בנם האחרון. [א"ה וכן מנהג פינסק קארלין].

(ה) רש"י במסכת שבת (ק.) כתב בד"ה דכי נח נפשיה, וז"ל: ולא יהא אדם מביא אסא וגידמי להילולא בטבלא, שהיו רגילים להביא הדס וענפי דקלים לשמוח לפני החתן והכלה וכשמביאים אותן לפנייהם מקשקשים לפנייהם בשוק בבואם בתופים וזוגין. עכ"ל. ואולי הענפי דקלים האלה הם המטאטא שבימינו, ואמנם כן ששם אין נזכר שהיו נוהגים כן דווקא בנישואי הבן האחרון.

(ו) הטעם והמקור לזה המובא בספרים הוא מהספר 'עלינו לשבח' להגר"י זילברשטיין מרא דאתרא דרמת אלחנן בבני ברק, אשר כותב בפרשת צו (עמוד קכו):

בירושלים נוהגים כשאדם משיא את ילדו האחרון, הוא רוקד עם מטאטא, על סמך מה נוסד מנהג זה. שמעתי משום שנאמר (ישעיה יד, כג) וטאטתיה במטאטא השמד, ודרשו על זה חז"ל שהכוונה לכילוי בנים, לכן כשזוכה אדם להשיא את בנו הצעיר, והוא ניצול מכילוי בנים, הוא רוקד עם מטאטא, לשבח להקב"ה שניצל מהגזירה, עכ"ל ודברי פי חכם חן.

מעין זה שמעתי מפי תלמיד חכם אחד שליט"א כי במדינות פולין היה נהוג קודם המלחמה האחרונה שהאב היה רוקד בלא נעליים בנישואי ילדו האחרון, ואמר לי כי שמע שכ"ק מרן האדמו"ר בעל הבית ישראל זי"ע אמר טעם לדבר, כי ח"ו באם נגזר על האב שימות אחד מבניו, הרי הוא צריך לחלוץ נעליו ולישב עליו שבעה, והיות שעתה עומד האב בנישואי בנו האחרון, וב"ה כל יוצאי חלציו בחיים עודנה, לזכר זה הוא רוקד בחליצת המנעלים, ודברי פי חכם חן.

קיד כיצד מעלת הריקוד מרקדין

ז) טעם נוסף שמעתי בשם אחד מגדולי התלמידי חכמים שבדור שליט"א, כי בשעה שהאב משיא את בנו האחרון, עלול הוא לבוא להרהורי גיאנות לאמר הן כל בני ובנותי הם מיוחדים שבמיוחדים, ולכן הצליח להשיאם בנקל, או שיחשוב שכל מה שזכה להשיאם ולשלם עליהם את הוצאות הנישואין, יען כי כוחו ועוצם ידו עשה לו את החיל הזה, לכן נותנים להאב לרקוד עם מטאטא, לרמוז לו כי כשם שהמטאטא אינו יכול לכבד ולנקות את הבית לבדו בלא עזרת האדם, כך האדם אינו מסוגל לעשות כלום בכוחות עצמו בלא עזר וסיוע מלמעלה. גם רומזים לו בזה שאילולי עזרתו של הקב"ה היה נשאר רק עם המקל לבד בלא שום רכוש וממון, ודברי פי חכם חן.

ח) טעם נוסף אמר לי תלמיד חכם שליט"א, על פי המבואר בפרשת ויצא (בראשית ל, כג-כד) ותהר ותלד בן ותאמר אסף אלקים את חרפתי ותקרא את שמו יוסף, והביא על זה רש"י שם בשם מדרש אגדה, כל זמן שאין לאשה בן אין לה במי לתלות סרחונה, משיש לה בן תולה בו. מי שבר כלי זה בנך, מי אכל תאנים אלו בנך, עכ"ל. ובספר הקדוש אמרי נועם מהרב הקדוש מדזיקוב זי"ע כתב שמזה הטעם שוברים כוס מתחת החופה, לרמז שבעזרת ה' יהיו נולדים מזיווג זה דורות ישרים ומבורכים, ומעתה יהיה אפשר לשבור בביתם כלים, כי יהיה לאשה במי לתלות סרחונה, ולומר מי שבר כלי זה בנך, ודברי פי חכם חן.

ועל משקל זה יש לומר, כי מטעם זה רוקדים ההורים בנישואי ילדם האחרון עם מטאטא, לומר שמעתה צריך לאסוף את השברים מן הבית, דכיון שילדם האחרון יצא מן הבית שוב לא יהיה לאשה במי לתלות את סרחונה, כי לא תוכל לומר עוד מי שבר כלי זה בנך, אלא בעצמה תהיה מוכרחת לאסוף את שברי הכלים.

ע"כ ממה שקיבלתי ממהר"י פרידמן, וזכות הרבים תלוי בו.

ואחרון אחרון חביב מן הראוי לצרף בזה ממה שזכינו לקבל כתי"ק של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מטאלנא, וז"ל 'ואען אף אני חלקי ואומר, כי מטאטא בגי' ששים והוא כנגד אות ס האות היחידה שהיא עיגול שלם, והוא בעת השאת הילד האחרון שאז מרקד האב על סיום השאת הילדים, וגם מבחינת הרעיון השאת הילדים מגרשת כל הכוחות הרעים, והיא גם כנגד עיה"ר המתבטלת בשישים', עכ"ל.